

Laatijat: Nina Hirvonen,
saamenkielisen esiopetusluokan opettaja &
Marja Magga, Vuotson koulun apulaisrehtori

Pvm: 24.4.2019

Vuotson koulu
Sodankylän kunta

Vuotson koulun saamenkielinen kielikylpyopetus

1. Kielikylpyopetuksen tavoitteet

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Vuotson koulun pohjoissaamenkielinen kielikylpyopetus sijoittuu laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen, tarkemmin kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn. Käytämme tässä selkeämmin termejä **kielikylpykieli**, joka tarkoittaa pohjoissaamenkieltä; sekä **kielikylpyopetus**, joka tarkoittaa pohjoissaamenkielellä ja suomenkielellä tapahtuvaa kaksikielistä opetusta.

Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen sisällöt ja tuntimäärän (kts. kohta 7. Perusopetuksen tuntijako kielikylpyluokille).

Kielikylpyopetuksella pyritään saavuttamaan **toiminnallinen kaksikielisyys**. Kielikylpyopetuksen pitkántähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kielikylpyopetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

(lähde: <https://peda.net/sodankyla/koulujen-sivut/ol/1vojkkkl/kkkl>)

2. Kielikylvyn osuus

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3-4 noin 70% ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

(lähde: <https://peda.net/sodankyla/koulujen-sivut/ol/1vojkkkl/kkkl/1kotjojll/kkvtk>)

3. Varhaisen täyskielikyllyn toteuttaminen

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opetusta voidaan kuitenkin toteuttaa joko yksi opettaja - kaksi kieltä -menetelmällä tai yksi opettaja - yksi kieli -menetelmällä tilanteen mukaan. Opetusta voidaan järjestää osin yhdessä sekä saamenkielisen että suomenkielisen luokan kanssa. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä.

(lähde: <https://peda.net/sodankyla/koulujen-sivut/ol/1vojkkkl/kkkl/1kotjojll/kkvtk>)

4. Äidinkieli ja kirjallisuus varhaisessa täyskielikylvyssä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu 1.-2.- luokilla ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

(lähde: <https://peda.net/sodankyla/koulujen-sivut/ol/1vojkkkl/kkkl/1kotjojll/kkvtk>)

5. Kenelle kielikylpyopetus on suunnattu ja oppilaaksioton periaatteet

Pohjoisaamenkielinen kielikylpyopetus on tarkoitettu niille oppilaille, jotka eivät puhu saamea kotikielenään, mutta joiden perheissä toivotaan lapsen kasvavan kaksikieliseksi. Kielipesä varhaiskasvatuspaikkana antaa hyvän pohjan jatkaa kielikylpyopetuksessa. Opetukseen voidaan tapauskohtaisesti ottaa myös oppilas, joka ei ole ollut kielipesässä, jos hänellä muuten on edellytykset osallistua kaksikieliseen opetukseen. Jos oppilaan äidinkieli ei ole kumpikaan opetuskielistä, on erityisesti huolehdittava siitä, että hän saavuttaa riittävän kielitaidon koulun opetuskielissä. Vuotson koululla kielikylpyopetus alkaa lukuvuonna 2019-2020 yhdysluokkaopetuksena esiopetus ja 1- luokilla ja omana ryhmänään 3-luokalla. Huoltajat ilmoittavat lapsensa kielikylpyopetukseen lomakkeen kautta. Kielikylpyluokan opettaja ja muut koulun opettajat tukevat perheitä tehdessään valintoja lapsilleen.

lähde: <https://peda.net/utsjoki/ol/1vojkkkl>

6. Kielikylpyopetuksen hyödyt

Monikielisyyteen kannattaa panostaa, sillä lukuisat tutkimukset ja käytännön kokemus osoittavat sen olevan hyödyksi. Kielikylpynä tapahtuva opetus tähtää toiminnalliseen kielitaitoon, tukee oppilaan kielenoppimista ja saamenkielellä tapahtuvaa opetusta. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden pohjoisaamenkielen kehitystä, kulttuurituntemusta ja saamelaista identiteettiä.

Vuotson alue kuuluu kielenvaihtoalueeseen, jossa saamenkieli on vaihtunut suomenkieleksi vuosikymmeniä sitten. Saamen kielen elvytystyö on aloitettu kielipesätoimintana noin 11-vuotta sitten. Koulun järjestämä kielikylpyopetus on luonnollinen jatkumo kielipesälästen kielipolulle. Kielikylpyluokka- opetuksen etuna on myös se, että oppilas kokee onnistumisen elämyksiä jo alkuopetuksessa, koska opetuskieli ei muodosta liian korkeaa kynnystä oppimiselle.

Suurin osa Vuotson koulun aloittavista esioppilaista tulee kielipesästä, joten kielikylpyopetuksen aloittaminen on koettu hyvin tarpeelliseksi myös kielipesälästen huoltajien taholta. Kielikylpyopetus alkaa Vuotson koulussa yhdysluokkaopetuksena 7.8.2019.

7. Perusopetuksen tuntijako kielikylpyluokille

Esiopetus

- opetus lähes kokonaan pohjoissaamenkielellä.
- niin sanottu nivelvaihe siirtyessä varhaiskasvatuksesta kouluun.
- ohjaavat ja velvoittavat asiakirjat:
 - Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
 - Sodankylän kunnan esiops 1.8.2016
 - Saamelainen varhaiskasvatussuunnitelma 2009

Alkuopetus 1 - 2-luokat

1. luokka, opetettavat aineet:

matematiikka (matematihkka)	3	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	2	-"-
saamenkieli ja kirjallisuus	7	-"-
liikunta (lášmohallan)	2	-"- (mahd. suomeksi)
musiikki (musihkka)	1	-"-
uskonto/ET (oskoldat)	1	-"-
kuvataide (govvadáidda)	1	-"-
käsityö (duodji)	2	-"-
englanti (eangalasiella)	1	-"- alkaa keväällä (mahd. suomeksi)
yhteensä	19 ½	

2. luokka, opetettavat aineet:

matematiikka (matematihkka)	3	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	2	-"-
saamen kieli ja kirjallisuus	7	-"-
liikunta (lášmohallan)	2	-"- (mahd. suomeksi)
musiikki (musihkka)	1	-"-
uskonto (oskoldat)	1	-"-
kuvataide (govvadáidda)	1	-"-
käsityö (duodji)	2	-"-
englanti (eangalasiella)	1	1 syksy / 2 kevät, saameksi (mahd. suomeksi)
yhteensä	20 ½	

3 - 6 -luokat

3. luokka, opetettavat aineet:

matematiikka (matematihkka)	4	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	2	-"-
saamen kieli ja kirjallisuus	4	-"-
liikunta (lášmohallan)	2	-"-
musiikki (musihkka)	1	-"-
uskonto/ET (oskoldat)	2	-"-
kuvaamataito (govvadáidda)	1	-"-
käsityö (duodji)	2	-"-
englanti (eangalasgiella)	3	-"- (mahd. suomeksi)
suomi saamenkielisille	1	suomeksi
yhteensä	22	

4. luokka, opetettavat aineet:

matematiikka (matematihkka)	4	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	3	-"-
saamen kieli ja kirjallisuus	4	-"-
liikunta (lášmohallan)	2	-"-
musiikki (musihkka)	1	-"-
kuvaamataito (govvadáidda)	2	-"-
käsityö (duodji)	1	-"-
uskonto/ ET (oskoldat)	1	saame/suomi
A2- kieli, valinnainen	2	
englanti (eangalasgiella)	2	(mahd. suomeksi)
valinnaisaine, taita (valljenávnnas)	1	(mahd. suomeksi)
yhteensä	22/24	

5. luokka, opetettavat aineet:

matematiikka (matematihkka)	4	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	3	-"-
saamen kieli ja kirjallisuus	3	-"-
liikunta (lášmohallan)	2	-"-
musiikki (musihkka)	1	-"-
kuvataide (govvadáidda)	1	-"-

käsityö (duodji)	2	-”-
uskonto/ET (oskoldat)	1	saameksi/suomeksi
suomi saamenkielisille	1	suomeksi
historia ja yhteiskuntaoppi	2	saameksi (mahd. suomeksi)
englanti (eangalasiella)	2	saameksi (mahd. suomeksi)
valinnaisaine taita (valljenávnnas)	2	saameksi (mahd. suomeksi)
yhteensä	25/27	

6. luokka, opettavat aineet:

historia ja yhteiskuntaoppi	2	saameksi (mahd. suomeksi)
matematiikka (matematihkka)	3	saameksi
ympäristötieto (birasdiehtu)	2	-”-
saamen kieli ja kirjallisuus	3	-”-
suomi saamenkielisille	1	suomeksi
liikunta (lášmohallan)	3	saameksi
musiikki (musihkka)	1	-”-
uskonto (oskoldat)	1	-”-
kuvaamataito (govvadáidda)	1	-”-
käsityö (duodji)	2	-”-
ruotsi	2	-”- (mahd. suomeksi)
englanti (eangalasiella)	2	-”- (mahd. suomeksi)
valinnaisaine taita (valljenávnnas)	1	-”- (mahd. suomeksi)
yhteensä	25/27	

Lähteet:

Sodankylän perusopetuksen opetussuunnitelma 2016,
<https://peda.net/sodankyla/koulujen-sivut/ol/1vojkkk1> (luettu 4.4.2019)

Utsjoen perusopetuksen opetussuunnitelma, <https://peda.net/utsjoki/ol/1vojkkk1> (luettu 8.4.2019)

Opetushallitus, Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.